ANKARA ÜNİVERSİTESİ
ORTAK DERSLER BÖLÜM BAŞKANLIĞI
TÜRK DİLİ – I

ANLATIM TÜRLERİ 3

Bu bölümü çalıştıktan sonra;

- ✓ Farklı anlatıcı türlerinin öyküdeki etkisini değerlendirebileceksin
- ✓ Şiir türünü tanımlayabileceksiniz.
- ✓ Şiirin yapı ve anlam özelliklerini ayırt edebileceksiniz.
- ✓ Anlam, biçim ve dil-anlatım bileşenleri arasındaki ilişkiyi açıklayabileceksiniz.
- ✓ Şiir örnekleri üzerinden temel çözümlemeler yapabileceksiniz.

1. Şiir

1.1. Tanımı

Şiir, insanın duygu, düşünce, hayal ve izlenimlerini, estetik ve özgün bir anlatımla aktardığı edebi türdür. En eski edebi türlerden biri olan şiir; ölçü, ritim, ahenk, imgeler, çağrışımlar ve edebi sanatlar gibi ögelerle örülerek anlamı yoğunlaştıran, duyguyu zenginleştiren bir anlatı biçimidir.

1. 2 Başlıca Ögeleri

1.2.1 Anlam ve İçerik

Şiir, öncelikle bir anlam ve içerik sanatıdır. Sözcükler arasında alışılmadık ilişkiler kurarak yeni çağrışımlar yaratır. Bu çok katmanlı yapı sayesinde, şiirin ne söylediğinden çok nasıl söylediği önem kazanır. Şiirsel anlam, mecazlarla, imgelemle ve çağrışımlarla zenginleşir. İlhan Berk ve Cemal Süreya gibi şairler, dilin sınırlarını zorlayarak güçlü ve özgün şiirsel anlamlar yaratmışlardır.

1.2.2 Biçim

Biçim, şiirin yapısını oluşturan unsurlardır: dize, kıta, uyak (kafiye), redif, ölçü (hece ya da aruz) ve ahenk unsurları gibi. Modern şiir bu geleneksel kalıpları yer yer terk etmiş olsa da biçim hâlâ şiirin önemli bir bileşeni olmaya devam eder. Şiirin görsel yapısı da anlamı destekleyen bir işlev görür.

1.2.3 Dil ve Anlatım

Şiirde kullanılan dil, gündelik dilden farklıdır; daha yoğun, özgün ve estetik bir yapı taşır. Sözcük seçimleri özenlidir ve şiirsel anlatımda imgeler, istiareler, teşbihler ve çeşitli söz sanatları sıklıkla kullanılır. Şairin üslubu ve dili kullanma biçimi, şiirin etkileyiciliğini doğrudan etkiler. “Kırmızı bir kuştur soluğum / Kumral göklerinde saçlarının” gibi dizeler, şiir dilinin gücünü ve özgünlüğünü gösteren örneklerdir.

Kaynakça

1. Türk Dili Kitabı, 8. Hafta Ünitesi
2. Şiir İnceleme Notları
3. İlhan Berk, Cemal Süreya şiirlerinden örnekler